

Vlasta Nussdorfer in nasilje nad otroci

Ko sem oktobra leta 1973 prvič stopila v prostore tedaj zelo veličastne zgradbe Univerze v Ljubljani, sem potihem sanjala o poklicu, ki bo pravičen. Zdelo se mi je, da je to lahko samo sodnik. Tekla so leta študija in leta 1977 sem ga zaključila, leta 1978 pa dobila pripravništvo na tedanjem Okrožnem državnem tožilstvu v Ljubljani. Poklic tožilca sem sicer spoznala preko študija, ko sem kot študentka drugega letnika prisostvovala nekaj glavnim obravnavam, da bi za kazensko procesno pravo napisala nalogo o eni izmed končanih obravnav. Zdelo se mi je, in nisem sem motila, da ni tako prepo-znaven kot je bil npr. odvetnik in sodnik. Ko sem komu pripovedovala, da delam na tožilstvu, so me vedno povezovali s sodiščem in mi rekli: »Ja, sodnica ste.« Težko jim je bilo dopovedati, da je tožilec povsem samo-stojen lik kazenskega postopka, da ne dela na sodišču, da tam le zastopa obtožne akte. Še zlasti pa je bilo ljudem težko povedati, da je pošten, pravičen in pozitiven. Ob ostankih preteklosti so vsi ob besedi tožilec pomislili na nekoga, ki dela nekaj slabega, ki ljudi toži, pa niso krivi, ... Zato sem si zadala osnovno nalogo svojega poklicnega življenja, da tožilca kot lik postopka pokažem povsem drugače; strokovnega, poštenega, pravičnega, ...

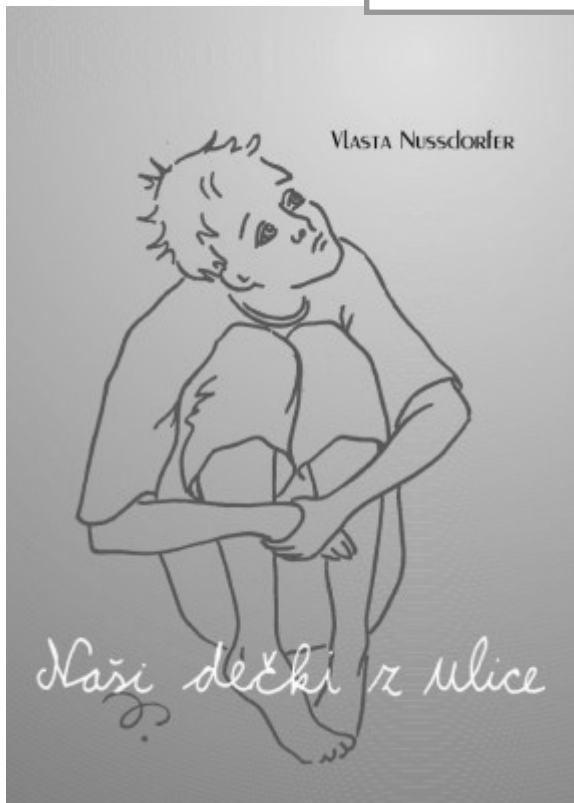
Sreči gre pripisati,

da so rabili nekoga za delo na mladoletniškem oddelku. Ta mi je bil pisan na kožo. Delo z mladimi prestopniki je namreč tisto, ki ti lahko vsaj kdaj prinese kakšen pozitiven rezultat. Mladi so namreč velikokrat žrtve svojega okolja, staršev, tistih, ki bi jim morali biti najbližje, pa jih zanemarijo, celo zapustijo ali se z njimi preprosto ne ukvarjajo. Zato zaidejo na stranpoti, prične se celo uživanje mamil, kazniva dejanja, včasih izključitve iz okolja, zavodi in celo zapor.

Ko stoji pred teboj mladoletnik, ki je izvršil hudo kaznivo dejanje, se je vedno potrebno vprašati: zakaj? Ali je zapadel v slabo družbo, kako je z njegovo družino, šolo, dodatnimi aktivnostmi, zlasti športom. Če imajo mladi svoj cilj, ki je pozitiven, potem ni bojazni, da bi imeli čas, voljo in željo po izvršitvi kaznivih dejanj. Lahko gre sicer za enkratno mladostniški spodrsrlaj, ki privede do morda poškodovanja tuje stvari, česa podobnega, nikakor pa mladoletnik, ki ima trdno in dobro družinsko okolje, s tem ne nadaljuje. Prav v njem najde dobro oporo, možnosti za kreativno razvijanje in pozitivno samopodobo. Ta je

najpomembnejša. Če te ni, če je mlada oseba prepuščena sama sebi, negativnim odzivom okolice, ne vzpodbudam najbližjih, potem se pogosto dokazuje na negativnih področjih. Želi, da ga opazijo, da naredi nekaj posebnega, četudi povezanega s kriminalom. Rak rana mladostništva sta seveda alkohol in mamila. Prav slednje privedejo v najhujše krize in izvrševanje kaznivih dejanj zaradi pridobivanja sredstev zanje, končno pa tudi v razpad osebnosti in zdravja.

Ko stoji pred teboj mladoletnik, ki je izvršil hudo kaznivo dejanje, se je vedno potrebno vprašati: zakaj?

Mladoletniškemu prestopništvu se je na tožilstvu pridružilo še nasilje in spolna kriminaliteta; oddelek, na katerem sem bila polnih petindvajset let, mi je prinesel širok vpogled v problematiko številnih družin, mladostnikov, ljudi v srednjem življenjskem obdobju pa tudi starostnikov. Mnoge je zaznamovalo prav nasilje, bili so njegove žrtve in kasneje celo storilci hudih kaznivih dejanj.

Specifična so tudi področja spolnega nasilja. Najpogostejši so spolni napadi na osebo mlajšo od petnajst let. Gre za posege na telo otroka, ki imajo spolno konotacijo in namen storilca je prav zadovoljitev spolnega nagona na otrokovem telesu. Najpogosteje so ta dejanja storjena prav v družinskem oziroma sorodstvenem krogu. Otroci so storilcem zaupani v vzgojo in varstvo, ti pa to zlorabijo, ranijo njihovo dušo in telo in posledice so prisotne vse življenje. Pogosto je spolno nasilje povezano tudi s fizičnim nasiljem nad družinskimi člani, običajno ženo ali partnerico. Seveda pa niso storilci le moški, redkeje a nedvomno so tudi ženske.

Prav družinsko nasilje je bilo mnogo let tabu tema, saj se o njem ni govorilo veliko. Ljudje so ga občutili in doživljali, vendar so iz strahu, da bi se zanj izvedelo ali jim drugi sploh ne bi verjeli, o njem preprosto molčali. Gluha so bila tudi ušesa sosedov, čeprav so pogosto slišali vik in krik iz sosednjih stanovanj. Pretepane ženske, ki so si obraz zjutraj napudrale, so bile sicer deležne pogledov, a zganil se ni skoraj nihče.

V minulih letih se je na tem področju naredil velik korak naprej. O nasilju se govori, piše, o njem potekajo simpoziji, kongresi, delavnice, ... skoraj ni več otroka, ki si ne bi upal vsaj v šoli povedati, kakšno je stanje doma, če pa ne govori, so opazni »kriki na pomoč«, ki jih morajo videti in slišati

Gre za posege na telo otroka, ki imajo spolno konotacijo in namen storilca je prav zadovoljitev spolnega nagona na otrokovem telesu. Najpogosteje so ta dejanja storjena prav v družinskem oziroma sorodstvenem krogu.

vzgojiteljice, učiteljice in drugo vzgojno osebje. Nanj so pozorni tudi pediatri in zdravniki splošne prakse, pa tudi ginekologi. Mnogi se izobražujejo, ker ga želijo spoznati ter žrtvam pomagati. Slovenija je preplavljena s številnimi nevladnimi organizacijami, ki žrtvam

pomagajo. In prav je tako. Izboljšave so vidne tudi na CDS. Imamo dvanajst regijskih koordinatorok za bolj proti nasilju, pogosti so sestanki, na katerih se odkrito pogovorijo o družini, v kateri vlada nasilje, bodisi fizično, psihično, spolno ali ekonomsko, in naredi načrt pomoči.

A child walk slowly passed the ruins ... Her eyes are weary and in tears ...
Tears of frighten and sorrow ... Of fear losing her one and only family

Kazenski postopki zoper storilce so le ena izmed poti obsodba z varstvenim nadzorstvom, še ne pomenijo celostne rešitve.

bo uvid v družinsko problematiko širok, pomoč pa hitra in učinkovita.

Zaradi številnih izkušenj s storilci in žrtvami, ki sem si jih pridobila pri svojem delu, sem kot predsednica Društva državnih tožilcev Slovenije pred štirimi leti dala pobudo za ustanovitev Belega obroča Slovenije.

Je društvo za pomoč žrtvam kaznivih dejanj in kot tako del široke mreže društev Belega obroča okrog Evrope. Ustanovljeno je bilo 5. 12. 2003 (na Miklavžev večer) kot odgovor na zelo konkretne in boleče rane naše družbe. Gre za povezovanje, torej obroč, v katerega vstopajo žrtve, ki potrebujejo pomoč, in tisti, ki jim jo lahko nudijo. Člani so številni pravni strokovnjaki, psihologi, socialni delavci, ljudje različnih poklicev in nekatere nevladne organizacije. Vsi želijo s svojimi izkušnjami pomagati pri reševanju težav tistih, ki trpijo zaradi materialnih, fizičnih ali psihičnih posledic kaznivih dejanj, predvsem z elementi nasilja.

Konkretne naloge društva so:

- **pravna in psiho-socialna pomoč žrtvam kaznivih dejanj**
- **izobraževalni programi za strokovne delavce, ki delajo z žrtvami**
- **obveščanje javnosti o celotnem spektru pomoči žrtvam in preventivno delovanje**
- **priprava zakonodajnih predlogov za izboljšanje položaja žrtev kaznivih dejanj**
- **zaščita in predstavitev pravic žrtev v postopkih pred državnimi organi**
- **sodelovanje z vladnimi in nevladnimi organizacijami, ki skrbijo za žrtve kaznivih dejanj**
- **materialna pomoč žrtvam v obliki finančnih prispevkov**
- **povezovanje s sorodnimi društvi in združenji, vključitev v mednarodno mrežo služb za pomoč žrtvam kaznivih dejanj**

V več kot treh letih delovanja smo naredili veliko. Na nas se je obrnilo mnogo žrtev, ki smo jim pomagali na poteh številnih postopkov. Mnogim smo pomagali tudi s finančnimi prispevki.

Na Miklavža 2005 in 2006 sem izdala dve knjigi. Prvo z naslovom **Naše deklice z vžigalicami** in drugo z naslovom **Naši dečki z ulice**. Obe sta polni pretresljivih zgodb o deklicah, dečkih, ženskah in moških, ki jim življenje ni prizaneslo. V prvi sem predstavila dvanajst zgodb o nasilju, katerega žrtve so bile ženske, v drugi pa se dotaknila narkomanije, alkoholizma, invalidnosti, nasilja, zavodov, brezdromstva in še česa. Obe knjigi predstavljata celoto. Komentarje k prvi knjigi so podali številni znani in neznani Slovenci, izključno moški. O zgodbah v drugi knjigi pa so svoje rekli dijaki Gimnazije in kmetijske šole Grm Novo mesto. Zdelo se mi je prav, da zgodbe komentirajo mladi, ki nastavijo zrcalo starejšim. Sedaj vemo, kaj mislijo, kaj bi oni naredili in kako nas vidijo.

Veliko je narejenega. Hodimo po poti, ki kaže svoj plemeniti cilj, to je konec nasilja in pomoč žrtvam. In vendar

reševanja. Tudi pripor, prepoved približanja, zapor ali pogojna Družina pogosto rabi veliko več. Potrebno je pomagati otrokom, vprašanje je, kako je z življenjem družine naprej, kako bo z razvezo, stanovanjem, ... zato je nujen celostni pristop, da bomo morali prehoditi še mnogo kilometrov in narediti ogromno sprememb na vseh področjih.

A, kjer je volja, je tudi pot. Vesela sem, da komu zasije lučka upanja, ko nekdo dobi pomoč in si spremeni življenje; pravzaprav začne živeti drugače.

Vedeti je treba, da nobena finančna, psihološka ali kakršnakoli druga pomoč žrtvi ne pomaga dovolj, če sama ni pripravljena začeti živeti drugače. Nasilju je treba reči ne in narediti korak naprej v svetlo prihodnost. Mnoge žrtve, ki so to naredile, povedo, da si ne predstavljajo življenja z nasiljem, da so srečne, da so to epizodo končale in začele novo.

Torej, vredno se je upreti in poiskati poti rešitve.

Tako državne kot tudi nevladne institucije morajo najti skupno pot pomoči in veliko si obetamo tudi od novega Zakona o preprečevanju nasilja v družini, ki je že na poti sprejemanja v državnih inštitucijah.

Vsi stojimo v krogu upanja. Drug drugemu si podajamo plamen. Če moja luč ugasne, jo bo zanelila tvoja. Skupno oddajava silnejši žar ... Sleherna luč na svoj način obeta, da tema nima zadnje besede.

De McCanley

Vlasta Nussdorfer
generalna sekretarka Belega obroča Slovenije

"Na Miklavža 2005 in 2006 sem izdala dve knjigi. Prvo z naslovom Naše deklice z vžigalicami in drugo z naslovom Naši dečki z ulice. Obe sta polni pretresljivih zgodb o deklicah, dečkih, ženskah in moških, ki jim življenje ni prizaneslo. V prvi sem predstavila dvanajst zgodb o nasilju, katerega žrtve so bile ženske, v drugi pa se dotaknila narkomanije, alkoholizma, invalidnosti, nasilja, zavodov, brezdromstva in še česa."